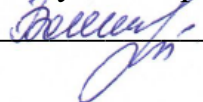

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні кафедри економіки та
міжнародних економічних відносин
Протокол №2 від 31.08.2022 р.

Завідувач кафедри

 Ю.Г. Бочарова

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
«ПОЛІТИЧНА ЕКОНОМІЯ»

Ступінь: бакалавр

Кількість кредитів ECTS 5

Розробники:
Проданова Л.В., д.е.н., проф.,
Лижник Ю.Б.

2022 – 2023 навчальний рік

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни денна/заочна форма навчання
Обов'язкова (для студентів спеціальності "назва спеціальності") / вибіркова дисципліна	Обов'язкова
Семестр (осінній / весняний)	осінній
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин	150
Кількість модулів	1
Лекції, годин	28 / 8
Практичні / семінарські, годин	28 / 8
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	94 / 134
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	4
самостійної роботи студента	6,71
Вид контролю	екзамен

2. Програма дисципліни

Мета вивчення дисципліни полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти сучасного наукового світогляду та системи спеціальних знань у сфері політичної економії.

Завдання дисципліни полягає в теоретичній і практичній підготовці здобувачів ВО у сфері політичної економії; **формуванні вмінь та навичок:** наукового обґрунтування та пояснення особливостей соціально-економічних відносин, що виникають на різних етапах розвитку людства, окремих країн, механізмів розвитку господарської діяльності, шляхів формування та етапів становлення соціально-орієнтованої економічної системи суспільства; **застосування** базових економічних законів, що склалися на різних етапах розвитку людського суспільства в процесі виробництва, розподілу, обміну й споживання матеріальних благ; **аналізу, оцінки та прогнозування** особливостей та перспективних напрямів виробництва, розподілу, обміну і споживання життєвих благ.

Предмет: система економічних відносин в господарській діяльності людства та їх взаємодії з неекономічними інститутами суспільства.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Тема 1. Предмет і метод політичної економії. Економічні потреби і виробничі можливості суспільства. Економічні інтереси.

Тема 2. Економічна система суспільства. Відносини власності.

Тема 3. Форми організації суспільного виробництва.

Тема 4. Теорія грошей і грошовий обіг.

Тема 5. Ринок: суть, функції та умови формування.

Тема 6. Поняття структури та інфраструктури ринку. Ринки виробничих ресурсів.

Тема 7. Конкуренція і монополія

Тема 8. Витрати виробництва і доходи підприємства. Підприємство і підприємництво в умовах ринкового господарювання.

Тема 9. Особливості аграрних відносин підприємництва в умовах ринкового господарювання.

Тема 10. Розподіл доходів

Тема 11. Форми суспільного продукту в процесі відтворення

Тема 12. Економічне зростання та його чинники. Економічні цикли.

Тема 13. Зайнятість, відтворення робочої сили та їх державне регулювання.

Тема 14. Форми і методи державного регулювання економіки.

Опанування дисципліни дозволяє забезпечити:

1) формування:

загальних програмних компетентностей:

здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

здатність діяти соціально відповідально та свідомо, реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);

здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;

навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;

здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків;

здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

здатність проведення досліджень на відповідному рівні;

здатність бути критичним і самокритичним;

здатність працювати у команді;

здатність працювати автономно;

знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

здатність діяти соціально відповідально та свідомо;

здатність до адаптації та дій в новій ситуації;
здатність приймати обґрунтовані рішення.

фахових програмних компетентностей:

здатність розв'язувати проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки;

здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері міжнародних відносин у цілому та міжнародних економічних, зокрема, а також у процесі навчання, що передбачає застосування новітніх теорій та методів при здійсненні комплексних досліджень світогосподарських зв'язків, характеризується комплексністю та невизначеністю умов;

здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері маркетингової діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування відповідних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;

здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук;

здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у сфері обліку, аудиту та оподаткування або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки і характеризується комплексністю й невизначеністю умов;

здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності;

здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;

здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях;

розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки;

здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати;

розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави;

здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудова відносин;

здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси;

здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів;

здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію;

здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення;

здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків;

здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин;

здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин та моделей економічного розвитку;

здатність обґрунтовувати особливості реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях;

здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного середовища та вміти адаптуватися до них;

здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками;

здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків;

здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами;

здатність застосувати методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України;

здатність діяти соціально відповідально та свідомо;

критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності;

розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури;

здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

2) досягнення програмних результатів навчання:

знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки;

розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем;

застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади);

використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності;

вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин;

вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки;

виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків;

показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення;

вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово, фахово використовувати економічну термінологію;

систематизовувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища;

володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них;

застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати;

розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції;

обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і макрорівнях;

здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування;

визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними;

демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками;

визначати причини, типи та характер міжнародних конфліктів і суперечок, обґрунтовувати і застосовувати економічні, юридичні та дипломатичні методи і засоби їх вирішення на міжнародному рівні, відстоюючи національні інтереси України;

досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторовочасових зв'язків;

усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні;

обґрунтовувати вибір і застосовувати інформаційно-аналітичний інструментарій, економіко-статистичні методи обчислення, складні техніки аналізу та методи моніторингу кон'юнктури світових ринків;

оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації;

спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами;

здатність використовувати маркетингові інформаційні системи в ухваленні маркетингових рішень і розробляти рекомендації щодо підвищення їх ефективності;

здатність обґрунтовувати, презентувати і впроваджувати результати досліджень у сфері маркетингу;

здатність планування і провадження ефективної маркетингової діяльності ринкового суб'єкта в кросфункціональному розрізі;

використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях;

застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності;

демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці;

знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем;

знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем;

виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення;

знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії готельної та ресторанної справи, організації обслуговування споживачів та діяльності суб'єктів ринку готельних та ресторанних послуг, а також суміжних наук.

3) набуття **результатів навчання** (згідно Дублінських дескрипторів):

– **знання:**

- категоріального апарату даної науки;
- основних економічних законів, принципів, закономірностей функціонування і розвитку суспільного виробництва;
- способів і методів вирішення корінних проблем виробництва товарів і послуг, їх розподілу, обміну та споживання.
- загальних закономірностей соціально - економічного розвитку;
- принципів функціонування ринкового механізму;
- чинників і наслідків макроекономічного розвитку господарських систем;
- основних засад формування і розвитку світового господарства і міжнародних економічних відносин.

– **уміння/навички:**

- застосовувати наукові методи пізнання для дослідження господарської діяльності;
- аналізувати і прогнозувати причино – наслідкові зв'язки між економічними явищами і процесами;
- визначати критерії оптимізації поведінки суб'єктів господарювання;
- діагностувати економічний потенціал підприємства і національного господарства та ефективність його реалізації;
- обґрунтовувати критерії, принципи, закономірності соціально – економічного розвитку в умовах глобалізації;
- розробляти і презентувати пропозиції, щодо підвищення ефективності господарювання з урахуванням загальних і ситуаційних факторів.

– **комунікація:**

донести знання з питань основ функціонування економічної науки до всіх зацікавлених осіб;

аргументувати щодо напрямів розвитку економічної політики підприємства, регіону, країни;

– **відповідальність і автономія:**

демонструвати соціальну відповідальність за результати прийняття стратегічних рішень щодо господарської діяльності;

дотримуватися засад відповідального і сталого конкурентоспроможного розвитку суб'єктів господарювання на всіх

економічних рівнях.

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)				
	усього	у тому числі			
		лекц.	пр./сем.	лаб.	СРС
Змістовий модуль 1. Загальні закономірності економічного розвитку господарських систем					
Тема 1. Предмет і метод політичної економії. Економічні потреби і виробничі можливості суспільства. Економічні інтереси.	11	2	2	-	7
Тема 2. Економічна система суспільства. Відносини власності.	10	2	2	-	6
Тема 3. Форми організації суспільного виробництва.	10	2	2	-	6
Тема 4. Теорія грошей і грошовий обіг.	11	2	2	-	7
Тема 5. Ринок: суть, функції та умови формування.	10	2	2	-	6
Тема 6. Поняття структури та інфраструктури ринку. Ринки виробничих ресурсів.	11	2	2	-	7
Тема 7. Конкуренція і монополія	11	2	2		7
Разом за змістовим модулем 1	74	14	14		46
Змістовий модуль 2. «Макроекономічний аналіз економічних процесів ринкової економіки»					
Тема 8. Витрати виробництва і доходи підприємства. Підприємство і підприємництво в умовах ринкового господарювання.	11	2	2		7
Тема 9. Особливості аграрних відносин підприємництва в умовах ринкового господарювання.	11	2	2		7
Тема 10. Розподіл доходів	10	2	2		6
Тема 11.. Форми суспільного продукту в процесі відтворення	11	2	2	-	7
Тема 12. Економічне зростання та його чинники. Економічні цикли.	11	2	2	-	7
Тема 13. Зайнятість, відтворення робочої сили та їх державне регулювання.	11	2	2	-	7
Тема 14. Форми і методи державного регулювання економіки.	11	2	2	-	7
Разом за змістовим модулем 2	76	14	14	0	48
Усього годин	150	28	28	0	94

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема семінарського заняття	Кількість годин
1	Семінар запитань і відповідей Предмет і метод політичної економії. Економічні потреби і виробничі можливості суспільства. Економічні інтереси.	2
2	Семінар з вирішенням практичних завдань Економічна система суспільства. Відносини власності.	2
3	Семінар з вирішенням практичних завдань Форми організації суспільного виробництва.	2
4	Семінар з вирішенням практичних завдань Теорія грошей і грошовий обіг.	2
5	Семінар з вирішенням практичних завдань. Ринок: суть, функції та умови формування.	2
6	Семінар з вирішенням практичних завдань Поняття структури та інфраструктури ринку. Ринки виробничих ресурсів.	2
7	Семінар з вирішенням практичних завдань Конкуренція і монополія	2
8	Семінар з вирішенням практичних завдань Витрати виробництва і доходи підприємства. Підприємство і підприємництво в умовах ринкового господарювання.	2
9	Семінар з вирішенням практичних завдань Особливості аграрних відносин підприємництва в умовах ринкового господарювання.	2
10	Семінар з вирішенням практичних завдань Розподіл доходів.	2
11	Семінар з вирішенням практичних завдань Форми суспільного продукту в процесі відтворення.	2
12	Семінар з вирішенням практичних завдань Економічне зростання та його чинники. Економічні цикли.	2
13	Семінар з вирішенням практичних завдань Зайнятість, відтворення робочої сили та їх державне регулювання.	2
14	Семінар з вирішенням практичних завдань Форми і методи державного регулювання економіки.	2
Разом		28

5. Розподіл балів, які отримують студенти

- вид контролю: екзамен

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються у випадку проведення екзамену: впродовж семестру (50 балів) та при проведенні підсумкового контролю – екзамену (50 балів).

**Оцінювання студентів протягом семестру
(очна форма навчання)**

№ теми практичного заняття	Аудиторна робота					Позаауди торна робота	Сума балів
	Тестові завдан- ня	Ситуацій- ні завдання, задачі	Обговорення теоретичних питань теми	Індиві- дуальне завдання	ПМК	Завдання для самостійного виконання	
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1							
Тема 1	1	1	1	-	-	-	3
Тема 2	1	1	1	-	-	-	3
Тема 3	1	1	1	-	-	-	3
Тема 4	1	1	1	-	-	-	3
Тема 5	1	1	1	-	-	-	3
Тема 6	1	1	1	-	-	-	3
Тема 7	1	1	1	-	3	1	7
Разом змістовий модуль 1	7	7	7	0	3	1	25
Змістовий модуль 2							
Тема 8	1	1	1	-	-	-	3
Тема 9	1	1	1	-	-	-	3
Тема 10	1	1	1	-	-	-	3
Тема 11	1	1	1	-	-	-	3
Тема 12	1	1	1	-	-	-	3
Тема 13	1	1	1	-	-	-	3
Тема 14	1	1	1	-	3	1	7
Разом змістовий модуль 2	7	7	7	0	3	1	25
Разом							50

**Оцінювання студентів протягом семестру
(заочна форма навчання)**

Поточне тестування та самостійна робота			Підсумковий тест (екзамен)	Сума в балах
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Індивідуальне завдання	50	100
15	15	20		

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами екзамену та за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	